

ГЛОБАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАЙНЯТОСТІGLOBAL AND NATIONAL
SOCIAL AND ECONOMIC PROBLEMS OF EMPLOYMENT

У статті досліджено особливості впливу глобалізації на зміст трудових відносин на ринку праці. Розглянуто основні передумови глобалізації ринку праці, які представлено через розкриття їхніх проявів. Проаналізовано динаміку зайнятості та робочої сили в Україні та світі, визначено тенденції їх змін протягом досліджуваного періоду, досліджено стан безробіття залежно від економічних циклів. Розглянуто особливості оплати праці та її зв'язок із глобалізаційними процесами на ринку праці. Визначено місце та роль трудової міграції, оцінено її особливості в Україні. У підсумку запропоновано перелік основних соціально-економічних проблем зайнятості як у глобальному, так і в національному вимірі.

Ключові слова: праця, зайнятість, ринок праці, безробіття, заробітна плата, глобалізація, трудова міграція, мобільність.

В статье исследованы особенности влияния глобализации на трудовые отношения на рынке труда. Рассмотрены основные предпосылки глобализации рынка труда, представленные путем раскрытия их проявлений. Проанализирована динамика занятости и рабочей силы в Украине и мире, определены тенденции их изменений в течение исследуемого периода, определено состояние безработицы в зависимости от экономических циклов. Рассмотрены особенности оплаты труда и ее связь с глоба-

лизационными процессами на рынке труда. Определены место и роль трудовой миграции, проведена оценка ее особенностей в Украине. В итоге предложен перечень основных социально-экономических проблем занятости как в глобальном, так и в национальном измерении.

Ключевые слова: труд, занятость, рынок труда, безработица, заработная плата, глобализация, трудовая миграция, мобильность.

In the article the features of the impact of globalization on the content of labor relations in the labor market are investigated. The main preconditions of globalization of the labor market, which are presented through disclosure of their manifestations, are considered. The dynamics of employment and labor force in Ukraine and the world are analyzed, tendencies of their changes during the period under study are determined, unemployment status is determined depending on economic cycles. The peculiarities of remuneration and its connection with globalization processes in the labor market are considered. The place and role of labor migration are determined, its features in Ukraine are determined. As a result, the definition of basic socio-economic problems of employment in both the global and national dimensions is proposed.

Key words: labor, employment, labor market, unemployment, wages, globalization, labor migration, mobility.

УДК 331.5

Ермілов С.О.

студент

Дніпровський національний університет
ім. О. Гончара

Постановка проблеми. Аналіз дослідження зайнятості на національному та глобальному рівнях є актуальним, оскільки в основі лежить зростаюче розуміння того, що міжнародна трудова міграція виступає важливим ресурсом розвитку як для країн-донорів, так і для країн-реципієнтів. Формування світового ринку праці слід розглядати в контексті механізму вирівнювання регіональних дисбалансів трудових ресурсів. Окрім того, глобальні тенденції ринку праці набувають усе більшого значення для України на шляху інтеграції до ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням національного ринку праці та наявних на ньому проблем присвячено праці таких учених, як: Д. Богиня, О. Вороненко, В. Галицький, В. Гесць, І. Гнибіденко, О. Журба, Т. Заславська, Р. Капченко, Е. Лібанова, В. Мандибура, О. Могильний, В. Пилипенко, Г. Соколова та ін.

Соціальні та економічні аспекти проблеми глобальної зайнятості представлені в роботах З. Баумана, Д. Брауна, І. Ванту, Р. Візана, Дж. Ерлаї, М. Кастельса, К. Келлі, Х. Лемана, Д. Ніллеса, С. Сардака та ін.

Постановка завдання. Мета статті полягає у дослідженні соціально-економічних проблем розвитку глобалізації ринку праці.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Ринкові перетворення, що сталися за останні 27 років в економіці України, внесли нову якість у зміст трудових відносин. Зміни, що відбулися, спочатку були пов'язані з відмовою від державного централізованого планування, втратою зв'язків зі споживачами в колишніх радянських республіках, перепрофілюванням виробництва низки вітчизняних підприємств. Окрім того, на національному ринку праці стала відчутною дія глобалізаційних процесів, які також задали істотні якісні тренди. До них можна віднести, в першу чергу, зміну змісту попиту і пропозиції праці, тобто відносин між працівником та працедавцем. З'ясуємо сутність впливу глобалізації на ринку праці більш змістовно.

Глобалізація характеризується розгортанням тенденції посилення взаємозв'язків країн, зумовлюючи і формуючи їх спільність – «світоцілісність». Чинником формування глобальної економіки разом з інформаційними і фінансовими потоками стає і транснаціональний рух робочої сили [1, с. 35].

Формування глобального ринку праці йде паралельно процесам глобалізації ринків товарів та капіталу. Основні передумови глобалізації ринку праці наведено в табл. 1.

Основні передумови глобалізації ринку праці

Передумови	Прояв
Виробничі, науково-технічні і технологічні	Різке зростання масштабів виробництва. Перехід до нового технологічного способу виробництва – високих наукомістких технологій. Якісно нове покоління засобів транспорту і зв'язку та їх уніфікація, що забезпечують швидке поширення товарів і послуг, ресурсів та ідей. Швидке поширення знань у результаті наукового або інших видів інтелектуального обміну
Організаційні	Транснаціональні корпорації (ТНК), які сприяють формуванню єдиного ринкового простору. Вихід неурядових організацій на багатонаціональний або світовий рівень
Економічні	Лібералізація торгівлі товарами і послугами, ринків капіталу та інші форми економічної лібералізації, що зробили світову торгівлю вільнішою. Посилення тенденції до уніфікації і стандартизації. Стандарти поширюються й на освіту, що, своєю чергою, призводить до уніфікації робочої сили незалежно від країни її походження
Інформаційні	Поява і розвиток принципово нових систем отримання, передачі й обробки інформації дали змогу створити глобальні комунікаційні мережі, які сприяють дистанційній зайнятості, аутсорсингу. Формування систем, що дають змогу з одного центру управляти розташованим у різних країнах виробництвом не гірше, ніж усередині окремих країн
Політичні	Послаблення жорсткості державних кордонів, полегшення свободи пересування громадян, товарів і послуг, капіталів
Соціальні і культурні	Послаблення ролі звичок і традицій, соціальних зв'язків і звичаїв, подолання національної обмеженості, що підвищує мобільність людей, сприяє міжнародній міграції. Подолання меж в освіті завдяки розвитку дистанційного навчання

Джерело: складено автором за даними [1, с. 36; 9, с. 127; 4, с. 124]

Глобалізація впливає на ринок праці двоюко: з одного боку, відбувається формування глобального ринку праці, до якого залучаються національні трудові ресурси; з іншого боку, глобалізація й інтеграційні процеси, що протікають в Європі, зумовлюють нові якісні зрушення всередині національних ринків праці, зокрема українському. Тобто глобальний ринок праці можна визначити як наднаціональний рівень мережі ринків, у рамках якого здійснюється взаємодія покупців та продавців робочої сили на основі функціонування механізму регулювання попиту і пропозиції праці.

У цьому контексті особливо важливо проаналізувати динаміку зайнятості в Україні за останні роки (табл. 2) [2].

Як можна побачити, останні роки продовжується тенденція до зниження рівня зайнятості населення. Зокрема, з 2008 р., коли спостерігався максимальний показник рівня зайнятості – 67,3%, відбулося скорочення офіційного показника зайнятості до 64,7% внаслідок впливу світової фінансової кризи 2008 р.; поступове погравлення економічної ситуації призвело до зростання показника зайнятості, така тенденція тривала до 67,3% у 2013 р., а потім показник зайнятості знову почав скорочуватися, за підсумками 2017 р. рівень зайнятості становив 64,5%, що відповідає стану 2000 р. У табл. 2 також наведено дані щодо стану робочої сили на національному ринку праці, оскільки, якщо порівняти показник зайнятості із загальним станом трудових ресурсів країни, то ситуація буде виглядати ще переконливішою.

Скорочення показника зайнятості в останні роки супроводжується загальним скороченням рівня робочої сили на ринку праці України, що вказує на наявні негативні тенденції як демографічного, так і соціального характеру [3].

Якщо порівняти тенденції на національному ринку праці зі світовими тенденціями, спираючись на наявні дані World Bank (рис. 1), то можна відзначити, що протягом представленого періоду рівень робочої сили у цілому в світі змінюється нерівномірно, особливо в період 2010–2013 рр.

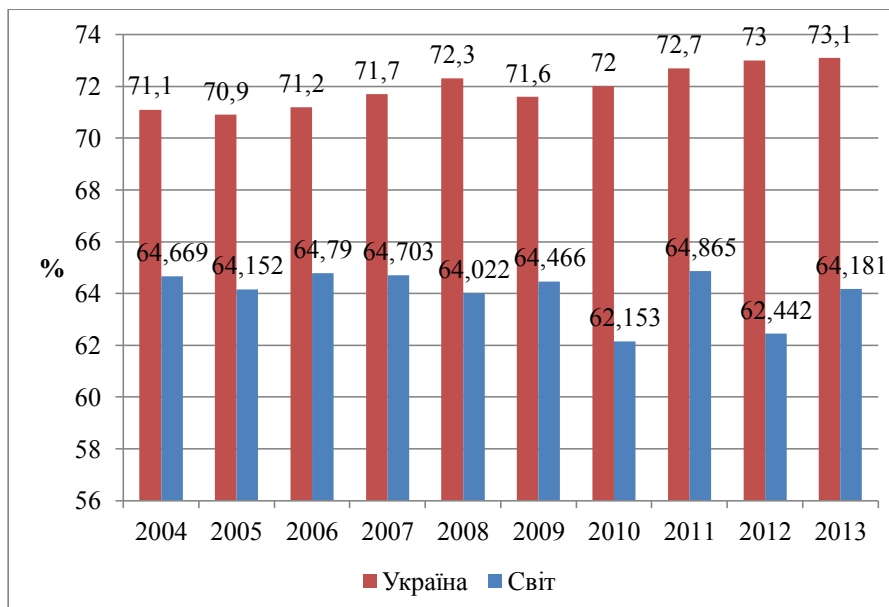
Якщо порівнювати безробіття на національному та світовому ринках за методологією МОП (рис. 2), то можна зазначити, що рівень безробіття на національному ринку весь час перевищував загальний показник світового ринку праці [4, с. 126].

Загальна тенденція співпадає: показник безробіття у 2017 р. є меншим за його рівень у 2000 р., але на національному ринку рівень безробіття змінювався стрибкоподібно. Можна виокремити три «стрибка»: 2000–2008 рр. – значне скорочення рівня безробіття з 12,4% до 6,9% унаслідок поліпшення економічної ситуації в країні у 2005–2007 рр.; потім значне зростання, до 9,6%, у 2009 р. внаслідок впливу світової фінансової кризи на вітчизняну економіку; далі поступове скорочення безробіття до 2013 р. (7,8%) та новий «стрибок» починаючи з 2014 р. після подій Революції гідності, початку військових дій на сході країни. Протягом 2014–2017 рр. відбувалося подальше зростання показника безробіття [2].

Наступним чинником, що визначає соціальні та економічні проблеми ринку праці та зумовлює структурні зрушення на ньому, є ціна, тобто ціновий чинник. На ринку праці, як відомо, ціною виступає заробітна плата або більш розширене

поняття – дохід від трудової діяльності. У цьому аспекті розглянемо динаміку середньорічної заробітної плати на національному ринку (рис. 3).

Саме стан і тенденції в оплаті праці призводять до зміни балансу сил на користь працевдавців.

Рис. 1. Робоча сила на національному та світовому ринках праці (% до загальної кількості населення працездатного віку) протягом 2004–2013 рр.

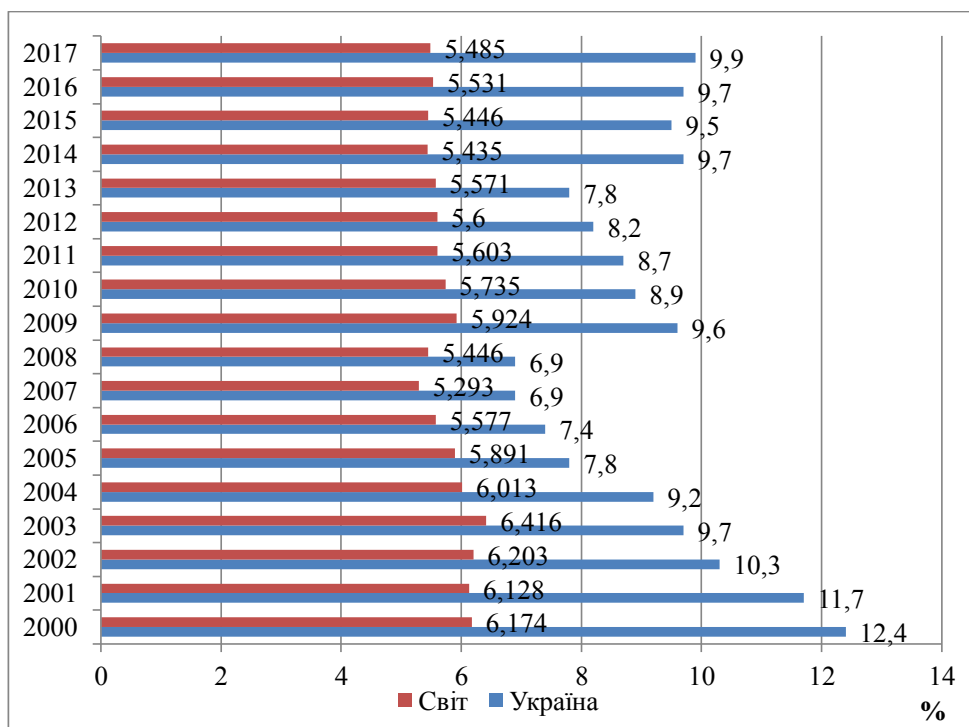
Джерело: складено автором за даними [2; 7]

Таблиця 2

Динаміка зайнятості та робочої сили в Україні та світі

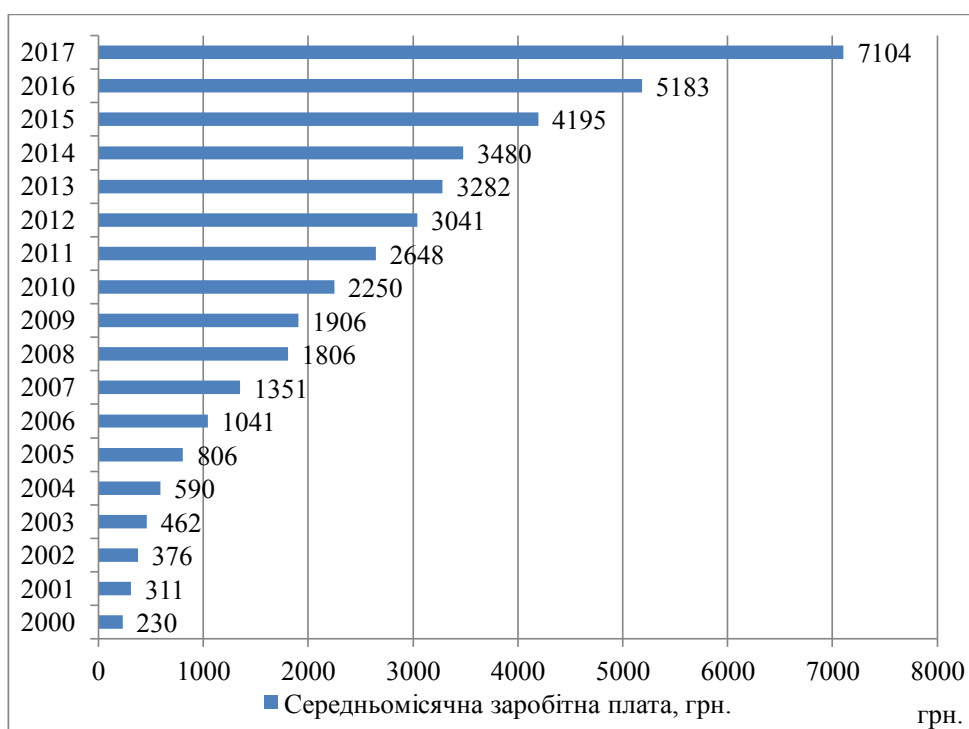
Роки	Україна		Світ
	Рівень зайнятості, % до населення працездатного віку	Рівень робочої сили (економічно активне населення), % до населення працездатного віку	Рівень робочої сили (економічно активне населення), % до населення працездатного віку
2000	64,5	73,7	64,382
2001	64,1	72,6	65,102
2002	64,4	71,7	н/д
2003	64,5	71,4	н/д
2004	64,6	71,1	64,669
2005	65,4	70,9	64,152
2006	65,9	71,2	64,79
2007	66,7	71,7	64,703
2008	67,3	72,3	64,022
2009	64,7	71,6	64,466
2010	65,5	72,0	62,153
2011	66,3	72,7	64,865
2012	66,9	73,0	62,442
2013	67,3	73,1	64,181
2014	64,5	71,4	н/д
2015	64,7	71,5	64,336
2016	64,2	71,1	н/д
2017	64,5	71,5	н/д

Джерело: складено автором за даними [2; 7]

Рис. 2. Рівень безробіття на національному та світовому ринках праці (% до робочої сили) протягом 2000–2017 рр.

Джерело: складено автором за даними [2; 12]

Рис. 3. Тенденції заробітної плати в Україні за 2000–2017 рр., грн.

Джерело: складено автором за даними [3]

Іншими словами, соціальні аспекти зайнятості, пов'язані з розміром доходу, який створює умови гідної життєдіяльності, є головними в умовах рин-

кової економіки. Це питання стає ще актуальнішим в умовах глобалізації, оскільки глобалізація за допомогою розширення доступу до вільного

переміщення трудових ресурсів дає широку можливість пошуку роботи з гідною оплатою [5, с. 177].

Як видно з рис. 3, позитивним є той факт, що у цьому періоді загальний рівень заробітної плати на національному ринку мав тенденцію до зростання. Зокрема, за даними Держстату, у 2000 р. середній рівень заробітної плати в країні становив 230 грн., у 2010 р. – 2 250 грн., а в 2017 р. – 7 104 грн. Тобто загальна зміна заробітної плати виявила приріст майже 3000%. Це закономірно, оскільки за ці роки загальний рівень цін за рахунок інфляції або зростання витрат помітно виріс, змусивши господарюючі суб'єкти збільшити заробітну плату. У перерахунку в долари США за середньорічним курсом середній показник оплати праці в Україні в 2017 р. становив приблизно 260 дол. США на місяць [3].

За показником нетто-зарплати (доход, який отримує працівник після сплати податків) Україна знаходиться на 125-му місці в рейтингу зі 157 країн за нетто-заробітною платою з показником 168 дол. США. Для порівняння: у даному рейтингу лідирує Швейцарія з результатом у 3 855 дол. США на одного працівника після сплати податків. Далі йдуть Норвегія і Люксембург – 3 781 дол. США та 3 565 дол. США відповідно. Останнє місце у працівників Зімбабве з показником 21 дол. США. Зазначене вказує на низьку ціну праці на національному ринку та на пов'язані із цим соціально-економічні проблеми [6].

Здебільшого саме проблема ціни праці призводить до існування такого явища, як трудова міграція. Слід зазначити, що глобалізація як об'єктивний процес, стираючи національні межі, створила сприятливу передумову для міжнародного руху трудових ресурсів. У цілому сьогодні у світовій економіці міграція стала невід'ємним елементом формування і розвитку ринку праці. Наприклад, Японія, користуючись глобалізацією світової економіки, широко застосовує роботу інтелектуальних мігрантів, для залучення яких використовує різні програми і спеціальні квоти, спрямовані на стимулювання іноземних учених та інженерів у сфері інформаційних технологій. Прикладом іншого методу залучення мігрантів у Японію є стипендії і позики обдарованим студентам, а також стипендії і гранти для науковців із будь-якої країни [7].

У США для активізації винахідницької діяльності створюються спеціальні програми, які призначаються для вчених за досягнення в галузі науки. Для деяких країн, таких як Франція, Ірландія, Нідерланди Великобританія, США, ліберальним стає найм конкретних груп фахівців у сфері інформаційної технології, біотехнології, освіти, медицини [8, с. 33].

Слід зазначити, що в Україні немає системи повноцінного обліку трудової міграції. Дійсно, різні

джерела наводять різні дані за оцінкою масштабів міграції. Демографічна статистика зазвичай міграцію визначає як зміну постійного місця проживання між державами або всередині держави. Враховуються зазвичай статистичні дані про кількість людей, що довгостроково покинули країну або прибули до країни. Без урахування залишається чисельність громадян, що залишили країну ненадовго на визначений або на невизначений термін. Загалом можна відзначити, що системи реєстрації трудових мігрантів в Україні не існує та їхня точна кількість невідома. Незважаючи на неповну реєстрацію, для підтвердження звернемося до деяких фактичних даних Держстату про тенденції міграції в Україні (табл. 3).

Слід зазначити, що поступово обсяги міграції скорочуються, особливо це помітно в період 2015–2016 рр. «Пікові» показники міграції спостерігалися в 2012 р. Слід зауважити, що протягом усього визначеного періоду міграційне скорочення спостерігалось у 2002–2004 рр., коли кількість тих, що виїхали за кордон, значно перевищувала кількість тих, хто прибув до країни.

Існують підстави стверджувати, що серед різноманітних причин низький рівень заробітної плати є головною причиною масового виїзду працездатного населення України на заробітки за кордон. У цілому для аргументації тези низького рівня заробітної плати були визначені вище у даному дослідженні, також встановлено, що, дійсно, заробітна плата в Україні є дуже низькою порівняно з іншими країнами світу.

Ґрунтуючись на вищезазначеному, можна припустити, що вплив міграції на національний ринок праці може бути оцінений із двох позицій: перша включає вплив міграції на кількісні параметри ринку праці, тобто приплив або відтік трудових ресурсів, що відбивається на зміні чисельності і складу загального обсягу пропозиції робочої сили; відповідно до другої позиції, міграція може виступати як важіль державного управління, який буде спрямований на забезпечення стабільності рівноваги на ринку праці. Говорячи інакше, держава шляхом ужиття стимулюючих або дестимулюючих заходів регулювання мобільності населення може впливати на стан ринку праці [9, с. 28].

Соціально-економічні вигоди і витрати міграції наведено в табл. 4.

Для економіки України, як для країни – експортера робочої сили, головний позитивний момент трудової міграції – це отримувати від неї доходи як суттєве джерело іноземної валюти, важливий резерв підвищення сукупного споживання. Це грошові кошти у валюті, доларах або євро, що переказуються додому трудовими мігрантами, які, своєю чергою, витрачаються всередині країни. Трудові доходи мігрантів істотно впливають на вирішення проблем бідності і комплексу вну-

Таблиця 3

Міжнародна міграція населення в Україні за 2002–2016 рр., тис. осіб

Рік	Кількість прибулих	Кількість вибулих	Міграційний приріст, скорочення
2002	42,473	76,264	-33,791
2003	39,489	63,699	-24,210
2004	38,567	46,182	-7,615
2005	39,58	34,997	4,583
2006	44,227	29,982	14,245
2007	46,507	29,669	16,838
2008	37,281	22,402	14,879
2009	32,917	19,47	13,447
2010	30,81	14,677	16,133
2011	н/д	н/д	н/д
2012	76,361	14,517	61,844
2013	54,1	22,187	31,913
2014	н/д	н/д	н/д
2015	30,659	21,409	9,25
2016	14,311	6,465	7,846
2017	н/д	н/д	н/д

Джерело: складено автором за даними [3]

Таблиця 4

Соціально-економічні витрати і вигоди міграції

Витрати робочої сили	Витрати(мінуси)	Вигоди(плюси)
Для країн – експортерів робочої сили	<ul style="list-style-type: none"> – «відтік мізків»; – міграція активної частини населення; – демографічний дисбаланс; – зростання кількості дітей, що виховуються одним із батьків або без них; – зростання розлучень за рахунок створення нової сім'ї за кордоном; – робота в тяжких умовах праці; – малооплачувана та низькокваліфікована праця 	<ul style="list-style-type: none"> – валютні надходження; – зниження рівня безробіття; – поліпшення матеріального становища сім'ї; – підвищення кваліфікації; – придбання навичок, освоєння нової техніки і технології; – накопичення стартового капіталу для створення власної підприємницької діяльності
Для країн – імпортерів робочої сили	<ul style="list-style-type: none"> – витіснення з ринку праці місцевого населення; – зростання «тіньової» зайнятості; – ризик виникнення міжетнічних конфліктів 	<ul style="list-style-type: none"> – економія на масштабах виробництва за рахунок використання дешевої робочої сили; – вирішення демографічних проблем; – розвиток галузей економіки; – поповнення бюджету країни за рахунок податку на працю мігрантів

Джерело: складено автором за даними [5, с. 178; 8, с. 34]

трішніх соціально-економічних завдань, що стоять перед кожною сім'єю, таких як придбання нерухомості і транспортних засобів, організація весіль, оплата навчання та інших заходів. А найголовніше, міграція знімає напругу на внутрішньому національному ринку праці і тим самим дає змогу скорочувати безробіття.

Згідно з уточненими даними Національного банку України, українські трудові мігранти в 2015–2017 рр. відправили в країну 23,8 млрд. дол. США, що становить 8,29% ВВП країни в 2017 р. (рис. 4).

Дані взято за останні три роки, оскільки з 2015 р. НБУ застосовує уточнену методику розра-

хунку переказів, які здійснюють трудові мігранти в Україну.

Аналізуючи грошові перекази, фахівці, як правило, звертають увагу на частку ВВП, яку становлять надходження з боку країни-реципієнта. Чим більше ця частка, тим більш залежною є економіка країни-донора від економічної і правової ситуації в приймаючій країні. Крім того, важливо враховувати, куди саме спрямовуються грошові кошти – на споживчі потреби або в інвестиції. Як свідчать систематичні спостереження, грошові перекази переважно витрачаються на споживчі потреби. Збільшення споживання, як правило, повинне зробити процес інвестування інтенсивнішим, але оскільки

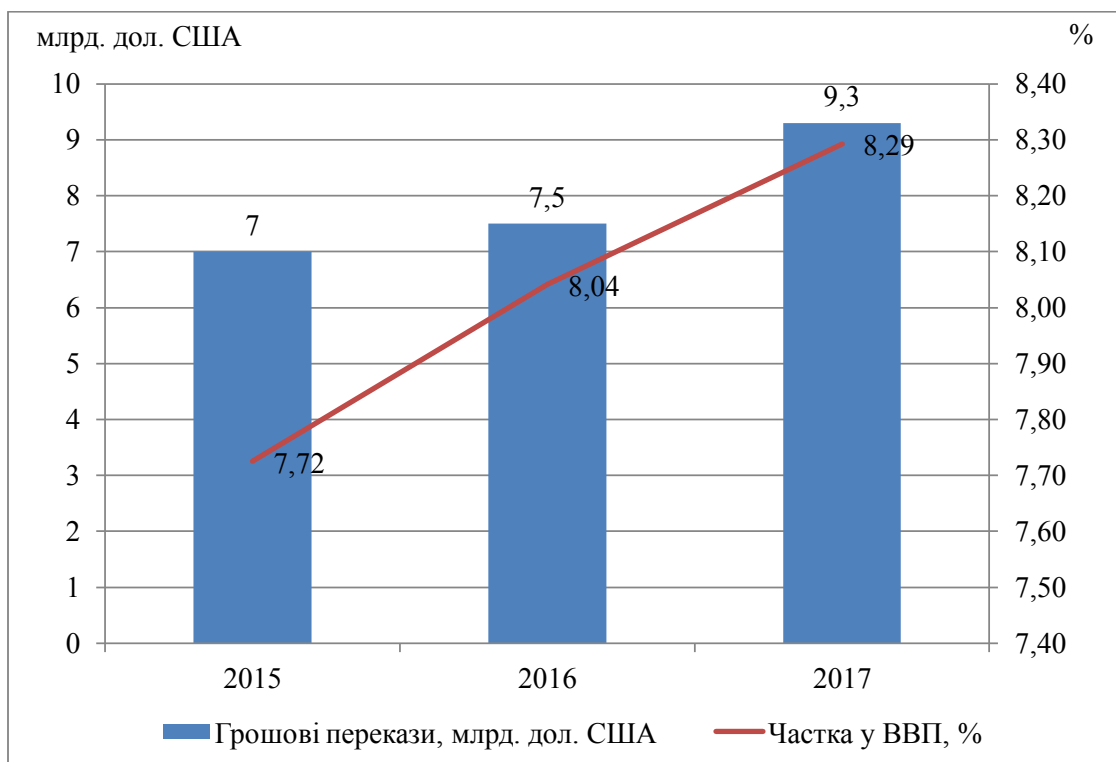

Рис. 4. Перекази трудових мігрантів у 2015–2017 рр. та їхня частка у ВВП

Джерело: складено автором за даними [10]

економіка України відкрита й інвестування знаходиться на досить низькому рівні, це збільшує частку імпорту, тим самим посилюючи тиск на платіжний баланс держави [11, с. 17].

Економіці, яка утримується переважно за рахунок потоків грошових переказів з інших держав, важко стримати інфляцію і вести кредитно-грошову політику з таких причин:

1) точну суму переказів неможливо відстежити, оскільки крім офіційних каналів руху грошових коштів існують неофіційні;

2) разом зі збільшенням зростання доходів населення відбувається збільшення їх купівельної здатності, тобто це призводить до зростання цін на товари споживання;

3) рівень трудової міграції і конкурентоспроможності внутрішнього ринку має тісний взаємозв'язок. Високий рівень зовнішньої трудової міграції робить економіку дуже залежною від імпорту, що значно відбивається на зростанні цін на внутрішньому ринку.

Як уже зазначалося, перекази від зовнішньої міграції становлять вагомий частку загального ВВП, але слід визначити зміну якісного складу мігрантів. За останні роки освітній рівень громадян України, що вдалися до зовнішньої міграції, підвищився. Цьому є причини:

- по-перше, міграція торкнулася практично всіх верств населення України: якщо раніше

йшлося переважно про некваліфікованих працівників, які за кордоном були зайняті «чорною» роботою, яка не вимагає кваліфікації, то зараз склад мігрантів змінився, все більше освічених фахівців виїжджають за кордон, особливо це стосується молоді;

- по-друге, значна маса грошових переказів мігрантами спрямовується на задоволення потреб в освіті членів їхніх сімей, що залишилися на батьківщині, але останні також після того, як отримають освіту, мігрують із країни [12].

Таким чином, можна сказати, що за допомогою нинішньої трудової міграції Україна досить успішно вирішує частину поточних проблем, які виникають на національному ринку, але майбутній потенціал молодих трудових ресурсів зазнає загрози і буде залежати від глобальної структури людських ресурсів [13]. У зв'язку із цим можна прийти до висновку, що зовнішня міграція – це спосіб розвитку економіки саме для країни-реципієнта, а для країни – донора робочої сили – це явище, яке містить у собі неабиякі ризики.

Висновки з проведеного дослідження. Представлене дослідження визначило такі основні соціально-економічні проблеми національного та світового ринку праці:

1. Глобалізація створює умови для високої мобільності робочої сили, що впливає на світовий та національні ринки праці. Реалізація відкритої

економічної політики, розширення інтеграційних процесів, зростання взаємовідносин з іншими країнами й можливості вільного пересування товарів, послуг і капіталу створили сприятливі умови для розвитку мобільності робочої сили.

2. Вплив глобалізації на національний ринок праці залежить від природи конкретної соціально-економічної системи. Із цієї позиції з'ясування особливостей трудових ресурсів України призвело до висновку щодо низької ціни праці на національному ринку та на пов'язані із цим соціально-економічні проблеми. Крім того, встановлено тенденцію до зростання показника безробіття в Україні на відміну від наявних тенденцій до його скорочення на світовому ринку праці.

3. Трудова мобільність населення України в умовах глобалізації характеризується зростанням обсягів міграційних потоків, зростанням частки переказів мігрантів у складі валового внутрішнього продукту та посиленням відтоку висококваліфікованих фахівців.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Сучасні тенденції зайнятості населення в умовах конвергенції України з європейським союзом / І.А. Гнатенко, Т.Г. Соляник, В.О. Рубежанська. Проблеми системного підходу в економіці. 2017. № 4. С. 34–40.

2. Державна служба зайнятості. URL: http://www.dcz.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=230309&cat_id=173564.

3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Шаульська Л.В. Нові риси сфери зайнятості та перспективи її регулювання. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2015. Вип. 2(12). Т. 1. С. 121–129.

5. Джегур В.Г. Державне регулювання попиту і пропозиції на послуги робочої сили: світовий і вітчизняний досвід. Формування ринкових відносин в Україні. 2013. № 1. С. 175–180.

6. Средняя зарплата по странам мира в 2017 году. URL: <http://investorschool.ru/srednyaya-zarplata-po-stranam-mira-2017>.

7. Labor force participation rate, total (% of total population ages 15+) (national estimate). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.CACT.NE.ZS>.

8. Костриця В.І., Бурлай Т.В. Сучасна політика ЄС щодо скорочення неформальної зайнятості та адаптація її підходів в Україні. Ринок праці та зайнятість населення. 2016. № 3. С. 32–38.

9. Павлюк Т.І. Зайнятість як економічна категорія: її роль у функціонуванні ринкової економіки. Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. 2016. Вип. 14. С. 26–31.

10. Національний банк України. Бурлай: <https://bank.gov.ua/>.

11. Коваль С.П. Державне регулювання зайнятості населення на ринку праці України: інвестиційно-регіональні аспекти. Проблеми науки. 2013. № 10. С. 15–21.

12. Unemployment, total. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/sl.uem.totl.zs>.

13. Сардак С.Е. Еволюція поглядів на зміст і роль людських ресурсів у суспільному поступі. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 12. С. 132–139.

REFERENCES:

1. Hnatenko I.A. Suchasni tendentsii zainiatosti naselelnia v umovakh konverhentsii Ukrainy z yevropeiskym soiuзом / I.A. Hnatenko, T.H. Solianyk, V.O. Rubezhan-ska // Problemy systemnoho pidkходу v ekonomitsi. – 2017. – № 4. – S. 34-40.

2. Derzhavna sluzhba zainiatosti [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.dcz.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=230309&cat_id=173564.

3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>

4. Shaulska L. V. Novi rysy sfery zainiatosti ta perspektyvy yii rehulivannia / L.V. Shaulska // Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti. – 2015. – Vyp. 2(12). – T. 1. – S. 121-129.

5. Dzhehur V.H. Derzhavne rehulivannia popytu i propozytsii na posluhy robochoi syly: svitovyi i vitchyzniani dosvid / V.H. Dzhehur // Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini. – 2013. – № 1. – S. 175–180.

6. Sredniaia zarplata po stranam myra v 2017 hodu [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa: <http://investorschool.ru/srednyaya-zarplata-po-stranam-mira-2017>

7. Labor force participation rate, total (% of total population ages 15+) (national estimate) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.CACT.NE.ZS>.

8. Kostrytsia V.I. Suchasna polityka YeS shchodo skorochennia neformalnoi zainiatosti ta adaptatsiia yii pidkhodiv v Ukraini / V.I. Kostrytsia, T.V. Burlai // Rynok pratsi ta zainiatist naselelnia. – 2016. – № 3. – S. 32-38.

9. Pavliuk T.I. Zainiatist yak ekonomichna katehoriia: yii rol u funktsionuvanni rynkovoї ekonomiky / T.I. Pavliuk // Visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O. Sukhomlynskoho. – 2016. – Vyp. 14. – S. 26-31.

10. Natsionalnyi bank Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://bank.gov.ua/>

11. Koval S.P. Derzhavne rehulivannia zainiatosti naselelnia na rynku pratsi Ukrainy: investytsiino-rehionalni aspekty / S.P. Koval // Problemy nauky. – 2013. – № 10. – S. 15-21.

12. Unemployment, total [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://data.worldbank.org/indicator/sl.uem.totl.zs>.

13. Sardak S. E. Evoljucija poghljadiv na zmist i rolj ljudsjkykh resursiv u suspilnomu postupi / S.E. Sardak // Aktualjni problemy ekonomiky. – 2012. – № 12. – S. 132–139.

GLOBAL AND NATIONAL SOCIAL AND ECONOMIC PROBLEMS OF EMPLOYMENT

The current stage of development of the global economy is characterized by refinement of theoretical concepts, the growth of contradictions, the emergence of new global problems, the increasing interdependence of all participants and components of the world economic system. The globalization of the world economy creates a new "environment" for the country's economic growth, identifying new landmarks for their economic policies. Dynamic changes in the global economy are "global challenges" for many developed and developing countries.

In order to respond effectively to these challenges, national governments and international organizations are developing fundamentally new conceptual approaches, mechanisms and technologies whose use should contribute to consistently addressing such key issues: defining typologies of models and types of economic challenges,

- which promote the emergence, development and deepening of socio-economic and financial crises on various grounds; development of conceptual approaches to measurement

- the influence of individual indicators on the process of formation of various types of challenges, the emergence and deepening of economic crises, etc.; the development of different strategies and basic models,

- used in different countries to counter global socio-economic challenges, overcoming crisis phenomena, etc., in order to adapt these strategies to the specific conditions of a country; scientific audit and verification of the developed strategies

- and those basic models at the global, regional and national levels.

The main preconditions of globalization of the labor market, which are presented through disclosure of their manifestations, are considered. The dynamics of employment and labor force in Ukraine and the world are analyzed, tendencies of their changes during the studied period are determined, unemployment status is investigated depending on economic cycles. The peculiarities of remuneration and its connection with globalization processes in the labor market are considered. The place and role of labor migration have been determined, its features are estimated in Ukraine. As a result, a list of major socio-economic problems of employment in both the global and national dimensions is proposed. An analysis of the employment survey at the national and global levels is relevant, since there is a growing awareness that international labor migration is an important development resource for both donor and recipient countries. The formation of the world labor market should be considered in the context of the mechanism of equalization of regional imbalances of labor resources. In addition, global labor market trends are gaining increasing importance for Ukraine on the road to EU integration.